

Kolosi Tere **Poolnonj Kolosi yonoo Tere ano.** **Jen-asa-asari**

Kolosi ii Eisia prowinswaa taonja monj. Ii Efesus sitiwaa weenj kookoutanonj baagenj eja. Poolnonj Kolosi kambanj mongenj mende kenoto, Eisiawaa siti somata Efesus kanonj gbani karonj Buɗa gawonj menj Kolosi yonoojonj kaanjiadeenj ma-jakaka moma laligoro. Kanagenj Kolosi tosonianonj uugia meleengi (1.7; Apo 19.10). Poolnonj Room sitiwaa kapuare mirinonj raro nenjata Epafras iinonj Kolosi uumeleenj tuumbaa buju qaaya menj iwaanonj karo. (1.7-8) Sundugia tosaanja ii awaa koloogito, Kolosi kanonj boi takapolakaya kaanjiadeenj laligogi.

Boi yonononj ejemba kokaenj kuma soonj onjoma laligogi: “Uumeleenj kanageso onononj Anutu waeya mewombaa kana qaa kania kania ii saanonj otaawu. Onononj saanonj uugia menj kamaanj selegia qenj siimbobolo mobu.” (2.16, 20-21, 23) Toroqenj kokaenj jenj kotonj ononjgi, “Momaalariigiawo onononj mono siminj kuma gajoba waegia menj laligowu.” (2.18) Jiisas kaanagadeenj menj kamaanj munj kokaenj jegi, “Ii Anutuwaa Meria qaagoto, gajoba wanja monj.” Kaenj jenj kokaenj toroqegi, “Nonoo qaanana otaawuti, iyonononj mono momo aasangoya qaita monj mokoloowuya.”

Kawaajonj Poolnonj Tere koi onj Kolosi uumeleenj tuunj kokaenj kuma onono, “Iwoi

kuuya mono Jiisaswaa baatanon ero iinon Anutu hona toon koloon (1.15-17) uumeleen tuun ananaa Waɗnanaga laligoja.” (1.18) Toroqen qaa kokaen qendeema onono, “Kraist Jiisas moma laarigi iinon Anutuwaa momo ano momakooto aasangoya saanon qendeema onombaa. Anutuwaa momoya ii momo tosia kuuya uugun qaita mon kolooja.” (2.2-3, 9-10) Poolnon kaanagadeen uumeleen ejemba laaligogiaa jenkooto qaa tosaan onon ano Kolosi keno. (3.1-4.1)

Buk kokawaa bakaya waɗa 4 ii kokaen:

Qaa mutuya 1.1-8

Kraistwaa laaligoya ano gawonɗa 1.9-2.19

Kraistwo laaligo gbilia 2.20-4.6

Terewaa qaa kota waɗa 4.7-18

¹ Anutunon Pool nii wasin nono jetaa so Kraist Jiisaswaa aposol koloojen. Uumeleen alanana Timoti iinon niwo rajo.

² Oo uumeleen alaurunana soraaya Kolosi taanon laligon Kraistwo qokotaagi momalaa-rigianon mende sologoro zen nanjuti, niinon onowo qaa amin mobombaajon tere koi oojen. Anutu Maɗnananon mono kalenmorian onono luaenon laligowu.

Onjojon Anutu mepeseen qama koolinkejon.

³⁻⁴ Ono Kraist Jiisas pondan moma laarin ejemba soraaya kuuya uu wombogianon jopagon onomakejuti, iikawaa buju qaaya jegi monin. Kawaaon onjojon qama koolinkejoni, iikanon mono kaman so Anutu, Ponana Jiisas Kraistwaa Maɗa mepeseenkejon.

⁵ Oligaa Buṅawaa qaa oṅanonṅ wala oṅoononṅ karo jegi jejeromonṅromonanaa kania moma moma asaridaborogi. Moma asarinṅ Anutunonṅ oṅoojonṅ iwoi ano Siwe gomanonṅ ozonṅ esuṅnonṅ eji, oṅo ii buṅa qeṅ aowombaajonṅ mamboma jejeromonṅromonṅ amakeju. Jejeromonṅromonṅ kanonṅ nemuṅ koma oṅono afaaṅgonṅ Anutu moma laarinṅ uugianonṅ jopagonṅ aonṅ laligojuti, mono iikawaajonṅ mepeseṅ muṅkejonṅ.

⁶ Oligaa Buṅa qaa iikanonṅ seiṅ gomaṅa gomaṅa sokoma hoṅawo koloonṅ somariinṅkeja. Kawaa so oṅoononṅ karo oṅo Anutu waa kalenṅmoriaṅaa kania hoṅa ii moma moma asarigi. Ii waladeenṅ moma asarigiti, weeṅ iikanonṅadeenṅ kanainṅ oṅoo batugianonṅ kaanṅjadeenṅ hoṅawo koloonṅ kotuegonṅ oṅomakeja.

⁷ *Wombo neṅanana Epafras iinonṅ Kolosi oṅoojonṅ Oligaa Buṅa ii kuma oṅono mogi. Epafras iinonṅ nonoo kitinana nama Kraistwaa gawoṅa pondanṅ kaparanṅ koma meṅkeja.

⁸ Uṅa Toroyanonṅ sololoonṅ oṅono jopagonṅ aonṅkejuti, Epafrasnonṅ oṅoo kaniagia kaenṅ iima ninijoro moniṅ.

⁹ Kawaajonṅ buju qaa ii moniṅi, nonononṅ kaanṅagadeenṅ kambanṅ iikanonṅadeenṅ kanainṅ oṅoojonṅ Anutu qama kooliṅ laligonṅ koujonṅ. Oṅononṅ Anutu waa uusiṅa moma yagogi momo iikanonṅ uugia saa qewaatiwaaajonṅ welema muṅkejonṅ. Iikanonṅ saa qeṅ oṅono Uṅa Toroyanonṅ mono sololoonṅ momo oṅomakebaa.

* **1:7:** Kol 4.12; Flm 23

Iikaanja kanonj mono saanonj Anutuwaa siinja kuuya dindinagadeenj moma kotonj laligowuya.

¹⁰ Onjoonj kokaenj qama koolinkejonj: Momakooto kanonj nemunj koma onono saanonj laaligogia Pombaa jaanonj sokombaatiwaa so laligowu. Uusiinja ejiwaa so nanamemengia kuuya ama menj laligowu. Kaenj saanonj gawonj awaa kania kania pondanj megij kawaa honja koloonkeba. Momakootogia kaenj koma gbiligi saanonj kotiinkebu ano Anutuwaa kania toroqenj moma sororogonj laligowu.

¹¹ Anutuwaa ku-usunja ii akadamuyawo. Iikawaa so iyanjaa esunmumuya kuuya togonj onono turunj menj kotiinj onomakebaatiwaaajonj qama koolinkejonj. Anutunonj kaenj menj kotiinj onono saanonj kotiinj kambanj so kaparanj koma uubonjononj nama lombo moma mokosinjonj aisoonj laligowu.

¹² Aisoonj laligonj Mangiaa dangisenjenj laligowutiwaaajonj qama koolinkejenj. Manjananonj alauruta soraaya ananaajonj iwoi oyamboyanjawo arenjonj ano asamararanjaa uutanonj eja. Iinonj onjo kaanagadeenj menj letoma onono iwoi oyamboyanjawo ii bunja qen aowutiwaa so kolooju.

¹³ Pangamanonj galenj koma nononoti, Manjananonj iikanonja metogonj nunuama kanj wombo Meriaa bentotonj uutanonj nonoma nonono.

¹⁴*Meria iinonj downana menj singgisonjonana songbama mesaowaatiwaaajonj momakeja. Kawaaajonj dangisenjenj munkejonj. Qaa ii onanonj.

* **1:14:** Ef 1.7

Kraistnoŋ iwoi kuuyaa kania ano waŋa kolooja.

¹⁵ Kraistnoŋ Anutu mende ii-iita iwaa uŋaunaya kolooja. Monowaa monoyanoŋ laaligo kuuya mende kolooro Kraistnoŋ mono waladeeŋ Maŋawo eja waŋ koloon laligoro. Kaen laligoŋ Maŋa Anutu ilaan muro ilawoila kuuya mokoloon oŋoni koloogi.

¹⁶ Merianoŋ Anutu ilaan muro ilawoila kuuya mokoloon oŋoni. Iwoi tosaŋa Siwe gomambaa jakeya jakeya kanon egi mende injiimakejoŋi ano iwoi tosaŋa namonoŋ egi injiimakejoŋi, ii Kraistnoŋ jero letoŋgi. Iwoi kuuya ii galeŋ koma oŋombutiwaajoŋ uŋa kawali (ome) galeŋa galeŋa mokoloon oŋono Siwe namo batugaranoŋ jinƙarongoŋianon nama jenƙootogia amakeju. Yoŋoo newogianoŋ poŋ qerewena jawiŋgia uuta ano kamakamaata ii kuun oŋono jakegianoŋ ku-usuŋgiawo nama tosaŋa poŋ kaŋa galeŋ koma oŋomakeju. Merianoŋ iwoi kuuya koloowaatiwaa bemunjaleya koloorota Anutunoŋ uŋa (ome) mokoloon oŋonoti, ii Kraist mepeseegi akadamuyawo koloonkebaatiwaajoŋ kuun oŋonota raju.

¹⁷ Kraistnoŋ waladeeŋ laligorogo ilawoila kuuya ii iwaa gematanoŋ koloogi. Iinoŋ mono iwoi kuuya mindiriŋ nemuŋ koma oŋono metulaŋgoŋ iwaanon riŋ rindangoŋ nanju.

¹⁸ *Kraistnoŋ bemunjalenana kolooja. Ilawoila kuuya anana horon nonoma waŋnana koloon laligowaatiwaajoŋ koomunonga waaro. Komugiti, iyoŋoo batugianoŋga iinoŋ wala jota

* **1:18:** Ef 1.22-23

menj gbilinj waaro. Kaenj jotamemenana mutuya kolooro anana kanageso walagaa zioz gbilia koloon nanjonj. Kawaajonj uuwaa, sele busuwaa, iwoi kuuyaa waɲnana kolooro uumeleenj kanageso anana iwaa sele busuya kuuya koloojonj.

¹⁹ Anutunonj Meria aɲaa so korondonj kinenj laligowaatiwaaajonj modabororo sokono. Kawaaajonj iyaɲaa momoya ano akadamu iwoiya kuuya ii korebore Kraistwo qokotaanj nanjiwaaajonj kerageeanggo moma laligoja.

²⁰ *Ilawoila kuuya namononj ano sombinonj Anutuwo kazi amakejuti, ii Anutunonj kuuya tawagia menj unuano iyaɲawo qokotaanj uumotoonjgo ambutiwaaajonj moma kokaenj jenj tegoro sokono, “Mono neenaa Meranaga wasiwe kemenj maripoononj komunj saya maama luae nemunj kono koloowaa.”

²¹ Onjo kaanagadeenj wala nanamemengia bologa erotiwaajonj ama uugianonj Anutuwo uumotoonjgo mende ama kere moma munj sigensigenj laligogi.

²² Wala kaenj laligogito, kambanj kokaamba Anutunonj aɲawo uumotoonjgo ama nambutiwaajonj Meria wasiro balonj sele busuwo komunj koma konjoratinj onono. Kaenj nanji qewomewolonjgia songbano laligogi unuama iyaɲaa jaanonj soraaya koposogiaa qaaya qaa onoono keubutiwaaajonj mamboma jejeromonjromonj amakeju.

²³ Jejeromonjromonj amakejuto, laligonj waɲsaɲwaɲsaɲ qeɲ kamaanj unuwabotiwaajonj mono Kraist pondanj moma laarinj nambu. Anutunonj Oligaa Bunjaya iikanonj tando kuuroti,

* 1:20: Ef 2.16

onjo iikawaa qaaya mogi. Uugianonj iikanonj nanjonj rindanonj nama kotiinj laligowuti een, mono oyanboyanj koloowu. Nono Oligaa Bunaya ii jenj seinkejonj. Anutunonj ejemba mokoloonj onono Siwe baatanonj laligonj kenjuti, iyonoo batugianonj ii liligonj jenj asarinj laligojonj. Pool niinonj kaanagadeenj Oligaa Bunawaa gawonja ii menj laligojenj. Kianj.

Poolnonj zioz tuumbaa gawonj nomaenj menj laligoro?

²⁴ Kraistwaa sele busuya kuuya ii uumeleen kanageso anono koloojonj. Kraistnonj ananaajonj ama konajilinj moro kitia enj uumeleen kanageso qanananonj umakeja. Niinonj Kraistwaa sele busuya ilaanj onjomambaajonj ama sele busunanonj konajilinj kitia ii menj moma laligonjkejenj. Kaenj koloonj nono onoojonj ama siimbobolo moma laligoweti, iikawaajonj kambanj kokaamba aisoonkejenj.

²⁵ Anutunonj kuunj nono uumeleen kanagesoya kanagesoya welenj qenj onoma gawonj menj laligojenj. Anutunonj kalenjmorianja ejemba mendeema nonomambaa arenja anoti, iikawaa so Buja qaaya jenj seidaboromanjatiwaaajonj jero. Onononj qeangonj kotiiwutiwaa gawonj ii nono.

²⁶ Anutunonj Buja qaa ii monowaa monoyanonga mesangoro ejemba qenj seinj ama komugi gbiliurugia waama kaanagadeenj komugi kaandeenj kaanj ama laligonj kouma tompinj laligogi. Kaenj laligogi qaa ii kambanja kambanja

aasangoyanon eroto, kambaŋ kokaamba kanagesoya kanagesoya soraaya anana ninisaama jero mojon.

²⁷ Anutunon kalenmoriaŋaa areŋa kokaen jen anota eja, “Niinon qaana aasangoya ii neenaa kanagesouruna onon inisaama injijowe mobutiwaajon mojen. Yononon ii moma yagon kema jen seigi Bunana aasangoyaa akadamuyanon mono waba kantria kantria yonoo batugianon somariin qaqabunayawo koloowaa.” Qaa kota aasangoya ii kokaen: Kraistnon onoo uugianon laligoji een, mono asamararanon keubombaa jejeronromon ama onomakebaa.

²⁸ Anana Anutuwaa areŋ iikawaa so Kraistwaa kania ejemba kuuya onoojon jen asarin laligojon. Yononon kuuya Kraistwo qokotaan nama kotiin akadamugiawo koloowutiwaajon kuma onomakejon. Kaen unuanin Anutuwaa jaasewanon keubutiwaajon mojon. Kawaajon momakootonana kuuya men kululuun qambaŋmambaŋ qaaya qaaya onomakejon.

²⁹ Niinon iikawaajon aon oronkejen. Kraistnon ku-usunaa qaganon sololon inaan nomakeji, ninon mono iikawaa so manja qen laligonkejen. Kian.

2

Poolnon Kolosi yonoojon majakaka moro.

¹ Niinon Kolosi onoojon ama manja qen laligojen. Kaanagadeen Laodisia sitinon laligojuti ano uumeleen alauruna tosanon noo jaasewana mende iigiti, mono kuuya yonoojon qama koolin

mamaga aon oronkejen. Niinon onjo iikawaa kania mobutiwaajon mojen.

² Kokaen gama koolinkejen: Anutu, gii mono uugia nanjon onona ororon somonjon jopagon aon motoon uuwaa akadamugia kuuya mokoloowu. Ii mokoloon saanon kotiin iwoi kuuya moma kotodaborowuya. Kaen ama saanon Anutuwaa Buna aasangoya, Kraistwaa kania ii kuuya moma asaridaborowuya.

³ Anutunon momoya ano momakootoya ii kuuya Kraistwaanon ama mesangorota eja. Anutuwaanon momakootoyaa kowia ii maa suan kaanja kowi aasangoyanon ero Kraistnon iikawaa kiiya meria kolooja. Kraistwaa jeta ten koma iikaananon saanon momakootoya ii mokoloowonja.

⁴ Monjon mondokondoron ama qaa kele jen uugia kuun tiligon onombabotiwaaajon Kraistwaa qaa ii jejen.

⁵ Selenon onowo motoon mende laligojento, unja kokoosonanon mono onowo nanja. Onjo kotiin Kraist moma laarin qaaya ten koma batugianon arengiaa so bonjon laligojuti, onoojon kaen moma romonjon aisoonkejen. Kian.

*Balombaa momoyanon somonjon
onombabotiwaa galejen meme qaa*

⁶ Kawaajon onjo Kraist Jiisas men anjaligi Pongia koloon nanji, mono iwo qokotaankejutiwaa so nanamemengia ama men laligowu.

⁷ Qaa kuma onongiti, iikawaa so mono kosogia Kraistwaanon mondongon iwo qokotaan nama uugia nanjon aon momalaariwaa esunmumuya

toroqen mokoloon laligowu. Dangisengia mono apu sasagon kamaankejiwaa so jen mepeseen laligowu.

⁸ Ambosakon yononon balombaa momakooto kuma onongi kana walaga mokoloon tosonian ii otaankeju. Kaanagadeen ben kawali galen sombin namo batugaranon laligon yoroo ilawoilagara kuuya galen koma onomakejuti, tosonian Kraist uugun iyonoonon qokotaan qaa kuma onomakeju. Kaen amakejuti, iyonoononga monon onoma tiliqili omaya kawaa kasianon somongon onono kamaan boi iyonoo buna koloowubo.

⁹ Anutuwaa momoya ano akadamu iwoiya kuuya ii korebore Kraistwaanon ero balon sele busu men asugiro. Kawaajon boi takapolakaya kaanja yonoojon mono galen men aon laligowu.

¹⁰ Kraistnon una kawali galen ano pon qerewena ano jawin kuuya yonoo wangia kolooja. Kraistwo qokotaagi iinon Anutuwaa momoya ano akadamu iwoiya kuuya ii saanon sogianon onono laligojuya.

¹¹ Kaen laligon Kraistwo qokotaagi iinon aiweseya hona ii onoonon kaanagadeen koton onono laligoju. Aiwese ii boronon selenananon kotonkejutiwaa so qaagoto, Kraistnon sele kotohoto qaita mon ama ononoti, ii kokaen: Iinon selewaa nanamemen wala-ganon galen koma onombabotiwaajon mono siingia kombombanja bologa ii somongoro laligoju.

¹² *Kraistwaa qamoya ronon angiti, onoo uu walaganon mono iikaanja tanitani komun

* 2:12: Room 6.4

oomulu iikanon koomu roḡnon kemero. Kaen kemeroto, Anutunon Kraist meḡ gbiliro koomunonga waaroti, iwaa ku-usuḡanon mono onḡ kaanḡa-deen inaan oomulu iikanon nemuḡ koma onono gbiligi. Onḡ Anutuwaa ku-usuḡa ii meḡ aḡalin moma laarin mugitiwaaḡon ama Kraistwaa koorononḡ gbilinḡ kotiin laligoju.

¹³ *Wala mononḡ onḡo siḡḡia kombombaḡa bologa ii mende somonḡoro uugia walaganonḡ galenḡ koma onono laligogi. Siḡḡisonḡo anḡitiwaaḡonḡ ama uu koomuya laligogito, Kraistwo qokotaagi Anutunonḡ iwaa koorononḡ meḡ gbilinḡ onono. Siḡḡisonḡonana mono kuuya sonḡbandabororo kotiin laligoḡonḡ.

¹⁴ *Kileḡanana ano iikawaa ironḡaa jenḡkootoya ii Siwe gomanonḡ lopo terenonḡ oogita ero. Kraistnonḡ loḡonana ii korebore kotonḡ qewagoro. Lopo iikanonḡ Anutuwo nama gemanananonḡ qeḡ tuarenḡenḡ ama nonoma eroti, iinonḡ ii kotogonḡ maripoononḡ kosigoro tegoro.

¹⁵ Maripoononḡ komuḡ beḡ kawali galenḡ ano uḡa poḡ qereweḡa namo sombiḡ batugaranonḡ ilawoila kuuya galenḡ komakejuti, Kraistnonḡ iyonḡo ku-usuḡḡia ii lua janḡbenḡ jeta kaanḡa qewagonḡ riligonḡ rijonḡgodabororo. Kaenḡ ama kaziuruta kasanonḡ gbadoonḡ onḡoma gamu qeḡ onono. Kaenḡ ama unḡuama otokorianḡ maama renduḡ hororo qenḡaaroyanonḡ kagi haamo ama onḡnotiwaa kania ii asuganonḡ asugiro iigi.

¹⁶ *Kraistnonḡ haamo ama onḡnoti, iikawaḡonḡ onḡ mono Kraistwo nama qaḡabuḡabuḡagiawo

* **2:13:** Ef 2.1-5 * **2:14:** Ef 2.15 * **2:16:** Room 14.1-6

satiin laligowu. Kaen laligogi onoo batugianon mononon naa nene apuga onn nenkejuti, iikawaa songoya eenj ama jej koton onombabo. Gbani so kendon kowoga mon ano koin so koin dologa koujiwaa korisoroya ii amakeju me qaago, iikawaajon eenj jej bolin onombubo. Sabat kendon ii Sondameraanon me ween mononon ramakejuti, iikawaajon eenj wambusoongianon qen jej onombubotiwaaajon mono galengia menj aon laligowu.

¹⁷ Songo kaanja kawaajon mono geja mende ambu. Iwoi ii sareyagadeen kolooju. Eja onanon dodowiro unajayanon wala kankeji, iikawaa so hona ii Kraist. Nene songo ano kendon rarawaa qaaya ii Kraistwaa sareya koloon kamaanqeqeta kolooja. Kraistnon mono asugiroto, onjo kilenj kema kana sareya walaganon eenj qokotaan laligowubo.

¹⁸ Tosia ononon siingianon kokaen amakeju: Onoangiaa uugia menj kamaan ama Siwe gajoba waegia menj benj kaanja mepeseen onomakeju. Kaanagadeen jaagia meleeno unajagia iima iikawaajon sewanjiki amakeju. Kaen onoangiaa namowaa momoyanon kuun onono selegia eenj totoon menj uma selememe amakeju. Yonoononga mononon tiligon onoma Kraistwaanonga utun onombabo. Kaen ano onjo momalaariwaa kuunon haamo mende ama tawagia mende mewubo. Kawaajon mono galengia menj aon laligowu.

¹⁹ *Yononon Kraist wanana kolooji, iwo

* 2:19: Ef 4.16

nanangia ii mesaon lan laligoju. Kraistnon wanana koloon iyanгаа sele busuya kuuya anana galeŋ koma nonono saanon qokotaan aon laligojon. Sii toroqegeya ano tokotokoya iikanon mono sele busuyaa dondomonuruta mindirin somonjon nonongi metulanjon motoonjo koloojon. Kaen koloon Anutunon nemun koma nonomakejiwaa so somariin kotiinkejon.

Kraistwo nanŋi namowaa momoyanon galeŋ koma onombabo.

²⁰ Ono Kraistwaanon qokotaagi uu walagianon komuro beŋ kawali galeŋ yonoo kasa gbadononga loloogi. Yononon namo sombin batugaranon laligon iwoigara kuuya galeŋ koma onomakejuto, ono mende galeŋ koma onomakeju. Kawaaon boi takapolakaya kaananon jenkoto lan ama onomakejuti, ii mono naambajaan een otaankeju? Siwewaa bunja koloojuto, kilen namowaa qaaya otaagi sisau koloonkeja.

²¹ Songogia kokaen amakeju, “Ii mende gajugon mewa. Mon ii mende kisiriwa. Iwoi ii mende oosiriwa.”

²² Balon ejembanon iyangiaa wangianon kaen jen koton tosaana kuma onomakejuto, Anutunon kaana qaago. Anutunon iwoi kuuya ii ama mewonatiwajaan ama jero men nenin qaombutiwajaan ano eju. Ii balombaa iwoi tatawaga.

²³ Ii kilen tosianon beŋ kawali galeŋ ano gajoba waegia men beŋ kaana mepeseen onombutiwajaan kaparan komakeju. Ii kaparan koma “Ananaa uunana men kamaan anjon,” jen iikanon mondon selewaa siingia kombombana

bologanon galen koma onjombabotiwaajon songoya songoya ama selegia qen semben aon aonkeju. Kaen ama jenkootogia amakejuti, ii momakooto qaganon aambaa tani kolooro mamaganon siligia ii iima mogi umakeja. Umakejato, ii kilen kaen selewaa siingia kombombanja bologa anjon kombombaajon amamaan ii lan otaankeju. Kawaajon jenkooto qaagia iikanon mono iwoi omaya toton kolooja. Kiaj.

3

Kraistnon laaligo gbilianon laligowombaa esuna nonomakeja.

¹ *Kraistnon eukanon uma Anutuwaa boro dindinanon jinkaron jakeya men qaqabunayawo raja. Anutunon Kraist men gbilin muroti, iikawaa tani kaanagadeen onjo men gbilin onono koomuyanonga waama laligoju. Kawaajon onjo Siwe gomanon eu ilawoila eji, uugia mono iikanon somonjon laligowu.

² Balombaa ilawoila kanon qaagoto, eukanon ilawoila eji, uugia mono iikanon somonjon kotiin laligowu.

³ Onoo uugia walaganon komuro Anutuwaanon dunjon laligoju. Kaen Anutuwaa aonanon kema laaligo kotigaa kania mokoloogi. Kraistnon Siwe laaligo aasangoyanon laligoji, onoo uulaaligogianon mono iikawaa so aasangoyanon eja. Kawaajon uugia mono Kraistwo somonjon laligowuya.

* **3:1:** Ond 110.1

⁴ Kraist laaligo kotigaa Tonananonj mombo karo asamararanonj asugiwaati, kambañ iikanonj onjo mono kaanagadeenj asugigi unuano iwo Anutuwaasamararanonj keubu.

Uu walaga ano uu gbilialii aworanjonj aojao.

⁵ Balombaa siingia kombombaña bologa kania kania iuugianonj enj yayasesen menj onjomakejuti, iyonoo wangia mono kuuya rinjanjgodaborowu. Bao kasu kaanja serowilinj ano qewolonj anjonjorayawo iu mono gema qewu. Uuselewaa siinj kombombaña bologa iu mono mesaonj uugere bologa qowogogi bogowa. Iwoi menjo mewombaajonj mambañ koloonj koposonjonjkejuti, iikanonj tando lopionj waegia menj mepeseen onjonjutiwaa tania kolooja.

⁶ Iu anjitiwaaajonj ama Anutuwaasamararanonj soono uukazia qagianonj ano umakeja.

⁷ Siingia kombombaña bologa kaananonj mono wala onjoanjiaa laaligogia kaanagadeen galen kono kana bologa iu riinj otaanj laligonjkegi.

⁸ Kaen laligogito, kambañ kokaamba onjo kaanagadeen iwoi iikaanja kuuya iu mono giligi kemba: Uuduuduu moma uugeregianonj juma onjoro uugianonj aonj uubooli mojuto, iu unjuma giligi kemba. Kaanagadeenjuuqeqeqaa tokoronjkota ano qaa anjonjorayawo jenjuugia menjerenjgojuti iu mono kuuya gema qen mesaowu.

⁹ *Onjo uu walaga ano iikawaa nanamemenja anjonjora-yawo iu yakarinj qen komunj laligojuti eenj, qaa qolonjmolongoya mono mende amin mobu.

* **3:9:** Ef 4.22

10 *Ono uu walaga kotogon mombo letoma uu dologa mouma laligoju. Mokomokooloo Tonananon iyan^{aa} kania moma asariwombaa sareya anoti iinon mono iikawaa so uu dologa ii letoma muro torogon kolon^{anin}keja.

11 Kawaajon anana Juuda me kantri tosiaa ejemba laligojoni, ii mono so motoon^{go} koloojon. Anutu^{waa} aiweseya selenananon kotogi me qaago, ii kilen Anutu^{waa} jaanon so motoon^{go} koloojon. Taon ejemba momogiawo me qandaya (bus kanaka) laligon iyan^{giaa} qaagianon irikawaraka jen poumapou laligojuti ii kilen Kraist^{non} uunananon nano motoon^{go} koloojon. Ananaa gawonana men^{ke}jonⁱ me tourunana ii tawaya qaa een welen gen on^omakejoni, iikanon iwoi qerewen^a koloojato, hon^{abon}a ii Kraist. Iinon mutulan^{gon} kuuya nunuugun uma Kin Pon^{nana} uuta motoon^{go} kolooja.

12 *Anutunon mewe^{en}gon onono uu dologa otaan Anutu^{waa} wombo alauruta soraaya kolooju. Kawaajon ono mono batugianon kiankomu ama ala men aon laligowu. Uugia men kamaan tosaan^a gumbonjon^{on} qaganon ama onoma lombo moma mokosin^{gon} laligowu. Sili iikanon mono malekugia kolooro kon^{gi} kemero ii pondan men laligowu.

13 *Mono lolon^{gon} bologaa kitia mende meleembuto, mono qaqa-an^{gon} aon laligowu. Kalan koma aogi batugianon qaa koposo kolooro mon^{on} alia jen mumambaa^{on} moji, ii mono mesaon aowu. Pon^{on} singison^{gogia} songbama

* 3:10: Jen 1.26; Ef 4.24 * 3:12: Ef 4.2 * 3:13: Ef 4.32

mesaoroti, onjo mono batugianonj kaanjadeen ama aonkebu.

14 Kaen ama uujopawaa malekugia ii kongi kemero iikawaa qaganonj mono uukalenj ama jopagonj aogi qabo koloowaa. Uujopa kanonj akadamu kuuyaajonj jejeni, ii qoonjonj mindirin wanjiaga nanja.

15 Kraistnonj onjo luaenonj sele busu motoonjo koloonj laligowutiwaajonj onjoono. Kawaaajonj iwaa luaenonj mono uugianonj enj awaawaa qawa loqagia kolooro uubonjononj jenj mepepepese ama laligowu.

16 *Kraistwaanonj Buŋa qaa iikanonj mono uugianonj enj batugianonj mamaga asuginj seiwaa. Mono momakooto qaa kuuya jenj kuma aonj qambanmamban qenj aonkebu. Unj Toroyanonj sololoonj onjomakejiwaa so mono Buŋa Rii Ondino (Buk Song), mepemepese rii (oonjaa) ano uuwaa rii tosia ii uu wombogianonj Anutu mepeseen qamakebu.

17 Nanamemenj ii me ii jenonj me silinonj ama mewuti ii kuuya mono Ponj Jiisaswaa qanonj amakebu. Kaenj anji Kraistnonj nemunj koma onjono Manj Anutu oewae jenj munj laligowu. Kianj.

Loemba, nemunmanj ano welenqeqe onjo qambanmamban qaa

18 *Emba onjo mono lourugia yonjo qaa baatanonj kema laligowu. Pombaa buŋa koloojutiwaajonj mono kaen anji sokombaa.

* 3:16: Ef 5.19-20 * 3:18: Ef 5.22; 1 Piito 3.1

19 *Eja oŋo mono embaurugia uukalenon jopagon oŋoma goronjooso wosokondun qaganon mende ama oŋoma laligowu.

20 *Merabora oŋo Pombo qokotaan nama nemunmanwoigia yoroo jegara otaagi Ponon injiro sokombaa. Kawaajon oŋo mono qaagia jewutiwaa so kuuya ten koma oŋoma laligowu.

21 *Manjurunana oŋoo meraboraurugianon awasankakagia mesaowubotiwaajon mono mende unun ureen horon kiton oŋoma laligowu.

22 *Welenqege oŋo mono namonon galenurugia yonoo qaagia kuuya ten komakebu. Kondokondoowaa wan angi ejembanon injisoroowutiwaajon qaagoto, gbngbaon mesaon Pombaa jeta uuguwombotiwaajon sombugia moma uugia gawonon ama men laligowu.

23 Iwoi ama menkebuti uugia mono iikanon somonon kokaen romongowu: Balon ejemba-gadeen qaagoto, Pon iyan mono welen qen mun laligoju.

24 Pon Kraist welen qen mun laligogi iinon tawagia Siwe gomanon ano eji, ii oŋono bunagia koloowaa. Mono kaen romonon laligowu.

25 *Monon gawona men soowaati Anutunon kaanjadeen men soosooyaa irona meleema mubaa. Anutunon tosaana mende injisoroon tosaana mende sureen onomakejato, kuuya anana so motoononon gosin nonoma qaanana jen tegowaa.

* 3:19: Ef 5.25; 1 Piito 3.7 * 3:20: Ef 6.1 * 3:21: Ef 6.4

* 3:22: Ef 6.5-8 * 3:25: Dut 10.17; Ef 6.9

4

¹ *Galenjurunana onoononj Ponj somata ii Siwe gomanonj laligoji, ii moma kotojutiwaajonj mono welenqegeeurugia yonjowo wasombura maayanonj aonj so motoonjgo ama onjoma laligowu. Kianj.

Qambanjmambanj qaa tosia

² Qamakooli gawonj mono kaparanj koma menj laligowu. Iikanonj mono uugbiligbili laligonj menj mepeqepesee ama laligowu.

³ Mepeqepesee ambuti iikanonj mono nonoojonj kaanagadeenj kokaenj qama koolinj laligowu, “Anutu, gii mono Pool nenjauruta kana menj onjona saanonj Kraistwaa Bunja qaa aasangoya ii menj asarigi seiwaa.” Niinonj Bunja gawonj mewetiwaajonj gbadoonj nonji kapuare mirinonj rajenj.

⁴ Niinonj Bunja qaa Anutuwaa siinjaa so jewe asariwutiwaajonj mono qamakooligianonj nanjonj noma laligowu.

⁵ *Ejemba uumeleenj mende ama seleenjenj laligojuti ii mono momakooto qaganonj ama onjoma laligowu. Uuwaa gawonj mewombaa kana monj koloowaati kambanj ii mono mende mesoqesoonj tiwilaawuto, ejemba kooronjianonj kema bonjonj qambanjmambanj koma onjombu.

⁶ Qaa aminj mobuti, ii mono kambanj so siyawo mindirinj injijogi naanjawo koloonkeba. Qaa injijogi ejemba motomotoonj siinjia kolooro kuya yonjoononj qaa nomaenj meleema onjombuti ii mono moma yagonj iikawaa so jenjkebu. Kianj.

Poolnonj Tikikus Onesimus wasinj orono kawao.

* 4:1: Ef 6.9 * 4:5: Ef 5.16

7 **Wombo alana Tikikus iinon Pombo qokotaan nama niwo gawonja tororo men nejana koloaja. Iinon onoonon kan nomaen ama laligonkejeni, iikawaa sunduya kuuya injjoro mobu.

8 Nomaen ama men rama laligojoni, onjo sundu ii mobutiwaajon wasin mube onoonon kawaa. Iinon kan saanon ulunkolen ama onombaa.

9 *Kaanagadeen wombo alanana Onesimus Kolosi onoononga kan Pombaa qaaya pondan otaan men yagonkeji, niinon ii wasiwe eleema kawaa. Eja woi yoronon kan kokanon iwoi kuuya nomaen kolooro laligojoni, iikawaa sunduya saanon jedaborori mobuya. Kian.

Yeizozo qaa tetegoya

10 *Aristarkus niwo kapuare mirinon raji ano Barnabaswaa niwita Maak yoronon yeizozogara jen ani onoonon kaja. Maakwaajon qaana kokaen jen kotowe mogi: Onoonon kan koubaati een, ii mono saanon koma horon ala men mubu.

11 Joosua qata mon Jastus qajuti iinon kaanagadeen yeizozoya jen ano onoonon kaja. Nejaurunanon niwo Anutuwaa bentotonaa gawon men laligojuti iyonoo batugianon eja karoon yonononga Juuda ejaga laligoju. Yononon ulunkolen ama noma laligogi.

12 *Angiaanona eja Epafras Kraist Jiisas welen qen munkeji, iinon yeizozoya jen ano onoonon kaja. Iinon kambaon so onoojon ama qama

* 4:7: Apo 20.4; 2 Tim 4.12 * 4:7: Ef 6.21-22 * 4:9: Flm 10-12

* 4:10: Apo 19.29; 27.2; Flm 2-4; Apo 12.12, 25; 13.13; 15.37-39

* 4:12: Kol 1.7; Flm 23

koolinjeja. Qaa kuuya Anutuwaa jetaa so koloon eji, onjo iikanonj rindanjon nama kotiin akadamu-giawo koloon laligowutiwaajon aon oronjeja.

¹³ Niinonj iwaa kania moma kokaen nanjon jejen: Iinonj onjo ilaan onjomambaajon gawon mamaga menjeja. Kaanagadeen Laodisia ano Hierapolis taon woi kanonj moma laarinj laligojuti iyonoojon ama gawonj naa afaanaga men aon oronjeja.

¹⁴ *Wombo doktanana Luuk ano Deemas yorononj kaanagadeen yeizozogia jen ani onjoononj kaja.

¹⁵ Niinonj yeizozogia jen oojeni, ii mono uumeleen alaurunana Laodisia taononj laligojuti, ii injijogi mobu. Kaanagadeen Nimfa ano iwaa mirinonj kanageso ajoroonkejuti mono ii injijogi mobu.

¹⁶ Tere koi weenjonj ononji mogi tegoro iikawaa gematanonj ii mono anji Laodisia uumeleen kanageso yonjoononj keno weenjonwu. Laodisia yonoojonj tere monj oowe kenoti ii anji onjoononj karo onjo ii kaanagadeen weenjonwu.

¹⁷ *Arkipus eja ii mono kokaen ijogi moba, “Ponjonj Buja gawonj mewaatiwaajon jen kotonj goma koipuga raro laligojani, giinonj mono gawonj ii romonjonj kuuya medaborowa.”

¹⁸ Pool niinonj yeizozogia jen neenaa boronanonj qana kokaen oojen: Pool. Onjo mono kasa gbadonawo nii romonjonj noma laligowu. Kalenmorianonj mono onjowo ewa. Kianj.

* **4:14:** 2 Tim 4.10, 11; Flm 2 * **4:17:** Flm 2

**Uumeleembaa Buŋa Tere Soomongo Gbilia
The New Testament and portions of the Old
Testament in the Borong Language of Papua New
Guinea
Sampela hap Buk Baibel long tokples Borong long
Niugini**

Copyright © 2002, 2011 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Borong

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-26

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

63589f8b-9426-5ce2-9520-ca0cf2b65c47